

Rutseühinguline ajakiri

Riigiteenijate häälekandja

Tellimise hind:

Aastas postiga . . . Kr. 2—
 Poolaastas . . . . . „ 1—

Ilmub 1—2 korda kuus

Tellimisi võetakse vastu igas raudteejaamas, riigi- ja omavalitsusteenijate
 organisatsioonides ja kõigis postkontorites ja lehe talituses.
 Toimetis ja talitus: Tallinna, Kopli tän. 7-a. Telef. — Balti keskjaam 221.

Kuulutuste hinnad:

10 senti m/m., veeru lauses.
 Tekstis 50 prots. kallim.

Eesti raudteelaste Reskühingu väljaanne.

Nr. 8

30. juulil 1931 a.

VIII aastakäik

Kolm Riigikohtu otsust riigiteenistuseõiguse alalt.

1. Kas riigiametniku jäädavalt ametist vabastamise käskkirjas peab olema tähendatud, missuguse Riigiteenistuse seaduse paragrahvi järele vabastamine toimunud?

Riigikohus on andnud sellele küsimusele jaatava vastuse järgmistel motiividel:

Riigiametnikkude jäädavalt ametist vabastamine võib toimuda Riigiteenistuse seaduse (RT 149 — 1924) §§ 39 ja 40 ette nähtud juhtudel. Nimetatud seaduse paragrahvides on täpsalt loendatud alused ja juhud, mil ametniku vabastamine võib toimuda. Kuna aga Riigiteenistuse seadus mõnel juhul ametist vabastatavate ametnikkude kohta erilisi soodustusi ette näeb, näit. § 22, ja kuna vabastamise käskkirjast peab nähtuma, kas on see kooskõlas Riigiteenistuse seaduses üles seatud eeltähendatud normidega, siis loomulikult peab vabastamise käskkiri sisaldama eneses, kui mitte Riigiteenistuse seaduse vastavat paragrahvi ja punkti, siis igatahes tuleb vabastamise põhjust nii väljendada, nagu see ette nähtud Riigiteenistuse seaduse eeltähendatud paragrahvis 39 p. 1 ja 2 lit. a—e või § 40, sest vastasel korral jääb selgusetuks, kas vabastamine on toimunud kooskõlas Riigiteenistuse seaduse normidega ja missugused tagajärjed on sel vabastamisel. (Rkha t. nr. 1051 II — 1930).

„Õigus“.

2. Kas Riigiteenistuse seaduse maksimalkammi järele on riigiteenijal, kes endise ametikoha kaotamisel vähemapalgalisele kohale määratud, õigus nõuda palgavahe maksmist Riigiteenistusest vabas-

tamise puhul palga edasimaksmise seaduse (RT 100 — 1926) alusel?

Sellele nii riigiteenijaskonnas kui ka asutustes tihtipeale vaidlusi tekitanud küsimusele on nüüd Riigikohus andnud eitava vastuse, leides, et alates 1. aprillist 1927. a., mil maksma hakkas Riigiteenistuse seadus, toimub riigiteenijate teenistusevahetuste lahendamise Riigiteenistuse seaduse alusel. Riigiteenistuse seadus ei näe ette palgavahe maksmist riigiteenijatele, kes endise ametikoha kaotamise järel vähemapalgalisele kohale määratud, ning seda maksta Riigiteenistusest vabastamise puhul palga edasimaksmise seaduse (RT 100 — 1926) põhjal ei ole alust, sest selle seaduse alusel toimub teenistusevahetuste korraldamine riigiteenijatega ajal, mil Riigiteenistuse seadus ei olnud veel maksev. Kuigi Riigiasutiste koosseisude ja riigiteenijate palkade seaduses (RT 27 — 1927) ei ole eriti tähendatud, et selle seaduse maksimalkammisega, s. o. 1927. a. 1. aprillist kaotab oma maksvuse RT 100 — 1926 a. avaldatud ülalnimetatud seadus, ei saa viimast seadust käesoleval juhul siiski kohaldada, sest 1927. a. 1. aprillist hakkas samuti maksma Riigiteenistuse seadus, mille alusel toimub riigiteenijate teenistusevahetuste reguleerimine ja lõpetamine ning mille maksimalkammisega iseenesest kõrvaldas endiste seaduste kohaldamise juhtudel, mis teisiti korraldatud Riigiteenistuse seaduses. (Rkha t. nr. 438 II — 1931).

3. Kas riigiametnikku, kui tema ametikoht kaotatakse, võib üle viia vabateenija kohale?

Riigikohus on selles küsimuses leidnud: Riigiteenistuse seaduse § 13. järgi

(RT 149 — 1924) viiakse riigiametnik, kelle ametikoht kaotatakse, üle uuele kohale samas ametkonnas, vaba kohala puudumisel aga ametnikkude reservi. Arvamus, et uus koht peab olema ametniku koht, on ekslik, sest Riigiteenistuse seaduse § 13. tekstist nähtub, et see võib olla ka vabateenija koht, kuna on öeldud, et üle viiakse uuele kohale, aga mitte uuele ametikohale. Ka nähtub Riigiteenistuse seaduse § 18., et reservis olevad ametnikud kaotavad § 17. ettenähtud tassaamise õiguse, kui nemad vastu ei võta kolmandat pakutud kohta, mis teenistuse tasu suhtes mitte üle kahe astme allpool ei seisa senisest kohast. Seega selgub, et ei ole vahet tehtud selles, kas uus koht on ametniku või vabateenija koht, vaid tähtis on see asjaolu, et uus koht ei oleks tasu suhtes mitte enam kui kahe astme võrra madalam kui endine koht. (Rkha t. nr. 418 II — 1931.)

Õigus nr. 6 1931.

Meie Riigikohtu otsuste üle on mõni kord pead vangutada tulnud. Alles hiljuti oli sellest kõnet Riigikoguski. Samuti on Riigikohus ise küllaltki tihti oma seisukohti ühes või teises küsimuses vahetanud. Kõik see ei suurenda kaugeltki seda autoriteeti, mida Riigikohus kui kõrgem õigusemõistmise instants rahva silmis peaks omama. Ka ülemaaltoodud viimane otsus ei suurenda meie arvates seda autoriteeti. Ei tarvitse küll olla suur õigusteade, et sellele väga põhjendatult vastu vaielda.

Meil pole enam võimalik käesolevas numbris põhjalikult seda küsimust käsitada; loodame seda aga teha lähemais

numbreis. Mõned kahtlused olgu aga kohe lühidalt ära märgitud.

Riigikohus on käesoleval juhul oma otsuse rajanud Riigiteenistuse seaduse tähtsusele tekstile, ilma lähemalt kaalumata, kas see küllalt pretsiis ja seaduseandja tahet täpsalt väljendav. Seesugune tõlgituseviis annab ju end vast kaits- tagi, kuid siis peaks Riigikohus selle tarvitamise järjekindel olema. Ometigi ei tee ta seda kaugeltki mitte alati. Ja seda väga õigustatult, sest meie seaduseandlus on veel praegugi niivõrt lonkav, et sel viisil pea igast seadusest kõige suuremaid absurdusi välja võib seletada. Alles möödunud aastal oli meil võimalus „Sides“ välisriigiteenistuse seaduse puhul tähelepanu juhtida sellele seaduse lonkavale sõnastusele. Kuid Riigiteenistuse seadus on meie seaduseandluse esimeste aastate produkt ja kannatab nende puuduste all kaugelt suuremal määral. Aga just neile puudustele, võiks ütelda ebatäpsustele ongi rajatud kõnesolev Riigikohtu otsus! Järjekindel olles, oleks sellist meetodit kasutades kõnesolevalgi juhul Riigikohus pidanud seletama, et Riigiteenistuse seaduse § 13. põhjal ametikoha kaotamise puhul võib ametnikku samas ametkonnas üle viia ka uuele kohale, mille palk on kaugelt rohkem kui kahe astme võrra madalam endise ametikoha palgast, sest selline eesõigus on ainult reservi viidud ametnikel § 18. põhjal, § 13. aga ei näe midagi sarnast ette! Muidugi on niisugune tõlgitus absurdne ja Riigikohus

pole seda, nagu kõnesolevast otsusest nähtub, teinudki, kuid oma meetodit järjekindlalt tarvitades oleks ta pidanud seda tegema. Olgu nii palju tõlgitsemise meetodist.

Mis puutub küsimusesse enesesse siluliselt, siis on meie arvamine siin otse risti vastupidine Riigikohtu omale, mis kõnesolevas otsuses väljendatud. Varem on Riigikohus isegi olnud teisel arvami- sel, nagu näha Riigi Teataja lisana üldiseks juhtnööriks väljakuulutatud Riigikohtu administratiivosakonna 1930. a. otsuses nr. 5. Selles leiab Riigikohus R. Villem'i kaebuse puhul ametniku kohustetäitjaks määramise üle, et ehkki R. Villem'i ametikoht riigiteenistuste koosseisude ümberkorraldamise puhul ära oli kaotatud, polnud õigust teda ilma tema nõusolekuta ametniku kohustetäitjaks, s. t. vabateenijaks määrata. Nüüdse seletuse järgi võib aga riigiametnikku koondamise puhul üle viia mitte ükski määrat- lise vabateenija, vaid koguni ülemääralise riigiteenija või koguni ajutise tööjõu „kohale“, sest Riigiteenistuse seaduse § 13. põhjal samas ametkonnas üle viimiseks üleviidava nõusolekut tarvis ei ole. Ka § 11. korras võib see ilma üleviidava nõusolekuta sündida.

Riigiteenistuse seaduse § 3. põhjal määratakse ametnikud teenistusse määramata ajaks. Kord loodud ametivahekord riigi ja ametniku vahel võib lõppeda ainult riigiteenistuse seaduse §§ 39—42 ettenähtud korras ja juhtudel, nagu seda riigi-

kohus märgib. *) Nimetatud paragrahvid aga ei näe ette, et ametivahekord võiks saada lõpetatud sama seaduse § 13. põhjal. Viiakse aga ametnik üle vabateeni- tusekohale, siis peab ometi ametivahekord enne lõpetatud saama, sest ega's ometigi ei taheta tõendada, et võimalik on kor- raga olla riigiga nii ameti- kui vabateeni- stuse vahekorras. Kõigest sellest saab teha ometi ainult ühe järelduse: nimelt, et Riigiteenistuse seaduse § 13. (samuti ka § 18) korras teisele kohale üle viimisel peab alles jääma ametivahekord, s. t. üle- viimine võib toimuda ainult ameti-, mitte aga vabateenistusekohale. Lõpuks olgu veel tähendatud, et siin on kogu aeg silmas peetud üleviimisi vastu ametniku taht- mist. Tema nõusolekul on muidugi alati võimalik teda üle viia ükskõik millisele kohale.

Jatkugu neist kaalutlusist tänaseks. Meie meelega ei puuduta siin küsimust riigiteenistuseõiguse poliitilisest seisuko- hast. Küll aga kavatseme sedagi teha ühes põhjalikkude juriidiliste käsitustega, sest küsimus on seda väärt, eriti praegu, kus pea iga päev toob uusi koosseisude ümber- korraldusi.

*) Näitena Riigiteenistuse seaduse rek- daktisioonilistest puudustest olgu siin veelgi märgitud § 39 p. 2c, mis näeb ette ametivahekorra lõpetamise § 34. ettenähtud juhtudel. Nimetatud paragrahv ei näe aga üldse ametivahekorra lõpetamist ette. Küll aga näeb seda ette § 36, mis aga jälle § 39 p. 2c all märgitud pole!

Töölised ja ametnikud.

Õigustamatu umbusaldus on tänini ta- kistanud tööliste ja ametnike lähenemist üksteisele määral, millisel seda nõuavad nende mõlemate kutserühmituste elulised huvid. Kummalgi pool ei ole erilist vaen- likkust teise poole vastu, kuid lähenemi- ne areneb siiski visalt. Traditsioonid ja kasvatusena külgepoogitud elu käsit- luse viisid on vaheseinaks, mis takistab lähenemist, millest mõlemad pooled palju võidaksid. Kurja juur on muidugi mine- vikus, kus sihikindlalt püüti esile manada vastolusid. Tänapäev on olud teistsugu- sed. Vastolude kultiveerimiseks ei ole enam soodsat pinda, sest et nende arv on vähenenud, kes vastolude alalhoidmisest huvitatud on. Seepeale vaatamata leia- vad lähenemisele suunitud püüded sage- dasti vastuseisu. Kuigi üsna suur osa nii- hästi töölistest kui ametnikest umbusaldus- est juba ammugi on üle saanud, suhtu- vad laiemad hulgad üksteisele umbuskli- kult.

Kui asjale lähemale minna, siis tuleb süüd otsida mõlemil pool. Tööline näeb ametnikus enamkindlustatud isikut, kel- lest seetõttu, et ta kindlustatud, ei saa enam tõsist kaasvõitlejat. Tööline ei rää- gi harilikult midagi kindlapalgalise koha ja palga vastu. Muidugi üksikud erandid võivad aset leida, kuid neid ei tule reeg- lina arvesse võtta. Samuti ei tule suurt tähtsust anda väljendustele, mis esile toodud vaieluste ägeduses. Kes tänapäeva poliitilistest koosolekuist osa võtavad, kus ametnike palgad peaaegu kunagi puudu- tamata ei jää, need võivad konstateerida, et töölised väiksemate ja keskmiste amet- nike palgade vastu ei räägi, küll aga aval- davad pahameelt suurte palgade ja nen- dele lisaks maksetavate igasuguste lisa- tasude puhul. Kuid ka seegi sünnib võrd- lemisi tagasihoidlikult, muidugi väljaar- vatud üksikud juhtumid.

Samuti ei ole ametnikul midagi töö-

liste vastu öelda. Väiksepalgalise amet- niku seisukord ei ole sugugi parem tööliste seisukorrast. Kui siiski mõned ametni- kud töölise peale üle öla vaatavad, siis on neil see sellest väikekoodanlisest ilma- vaatest ja traditsioonidest, milledest ees- pool jutt oli. Sarnastel ametnikel puudub arusaamine oma majanduslikust olukor- rast ja sellepärast satuvad nad oma üle- olemusega väga tihti naeruväärsesse sei- sukorda.

Ametniku suurim vaenlane on väike- kodanline elukäsitluseviis. Ta huvid ei küüni kaugemale igapäevase elu väike- test muredest. Ta ei võta vaevaks süven- da nähtuste põhjustesse, kuid nuriseb alati ja otsib süüdlast sealt kust teda kõige vähem otsida tuleb. On ju teada, et kus- kil rohkem ei tehta maha ametnikke kui kaubandus-tööstus- ja põllumajan- duslisis ringkonnas. Oieti ei olegi need ringkonnad ise niivõrt vaenulised amet- nike vastu, kui võrd võivad vaenulikud olla nende ringkondade poliitilised juhid.

Mõnedel neist on ametnike õgimine muutunud elukutseks. Nende poolt ei jäeta kunagi midagi mainimata, mis amet- nikesse puutub. Tehtakse maha palk, pensionid ja puhkus. Ametnikke olevat liiga palju, nad söövad riigi ära, kõik maksud minevad nende ülevõlpidamiseks. Palgad olevat liiga kõrged ja pensionid ei peaks üldse maksma. Ja see kõik tehtakse sarnases toonis, mis tingimata peaks esile manama vaenu ametnike vastu.

Seepeale vaatamata tunnevad amet- nikud suuremat hingelist sugulust nende ringkondadega kui töölisega.

Võib isegi tõendada, et väga paljud ametnikud just nende ringkondadega kä- si-käes lähevad. Nad kuuluvad nendega ühisesse parteisse, hääletavad valimistel nende poolt ja koosolekul neelavad alla sõimu, mis neile nende eneste poolt va- lituult osaks saab.

Mõistagi, et sarnaste ametnike tegu- viis alatulit äraandlik. See on oma enese ja kaasteenijate huvide ohvrikstoomine kasu ringkonnale, kellele ainukene usutunnistus on piiramatu egoism ja kõi- ge mahatallamine, mis selle egoismi teos- tamisele takistuseks ees on. Nende silmis on ametnik ainult paraasiit, kuigi igauks neist heameelega oma poegi ja tütreid ametnike kohtadele püüavad upitada.

Alguses mainisime, et umbusaldus töö- liste ja ametnike vahel on suuremalt osalt mineviku pärandus. Ta on tingitud väikekoodanlisest eelarvamisest ja ebaõi- gest ilmasuhtumisest. Tõelikult seisavad ametnikud ja töölised üksteisele lähemal kui teised ühiskonna kihid. Mõlemad müüvad oma tööjõudu. Kapitalistlikus korras on kõik sihitud tasu taotlemisele. Ostes tööjõudu pigistatakse sealt kõik välja viimse võimaluseni, püüdes seejuur- res maksta võimalikult madalamat tasu.

Sellepärast on ka ametnikud samuti kui töölised sunnitud võitlust pidama kurnamise vastu. Ikka rohkem maadvõit- tev riigi majandusvalade üleandmine era- isikutele ekspluateerimiseks halvendab alata selle nõndanimetatud kindlusta- tud ametniku majanduslikku seisukorda ja muudab viimaks ametniku samasugu- seks palgaorjaks kui seda on tööline. Siin juba sõna „klassivõitlus“ kaotab oma hirmuäratavuse. Ta muutub mõisteks, mis juurdub majanduslikes vahekorras ja mille ette on ametnikud asetatud samuti kui töölisedki.

Uuendage

„SIDE“ II poole-
aasta tellimisi

1. juulist.

Huvireis Soome.

Tähelepanekuid ja andmeid Soome raudteedelt.

Kokkuleppel aurulaeva „Suomi“ kapteniga, pidi ärasõit Tallinnast teostuma 27. juunil kell 9.00 hommikul. Alles 26. juunil lõuna paiku sai teatavaks, et ärasõit on kaks tundi hiljem, s. o. kell 11.00 hommikul. Arusaadav, et ei olnud enam võimalik kõigile huvireisust osavõtjatele sellest muudatusest teatada. Sellepärast juhtuski, et reisikaaslased provintsist ja osaliselt ka Tallinnast ilmusid laevale kella üheksaks ja pidid kaks tundi ärasõitu ootama.

kinud. Mõned neist ei kujuta enesest küll rohkem midagi kui ainult kaljurahnusid, mis ähvardavalt ja hoiatavalt üle merepinna ulatuvad. Kuid on ka palju niisuguseid, mis oma maalikkusega igat vaatlejat võluvad. Mõödume Suomenlinnast, endisest Sveaborgist, ja olemegi varsti sadamas. Siin asuvad aidad ja majamürakad tuletavad meele Obvodnoi äärest Leningradi, kui Varssavi vaksali sisse sõidad.

Reisikohvrite klaarimine ei võtnud kui-

leiam eesimese üllatusena sõidu Seuraasaarele. Meie jaoks on juba võetud aarik „Mustikkamaa“, millele ka kohe asume. Sõit läheb poolringis ümber Helsingi, mitmest toredast saarest mööda. Kahjuks oli vahepeal kaunis vali tuul tõusnud ja ilm muutus viluks. See peletas mitmed sõitjad alla kajutisse.

Seurasaarel pidas Soome raudteelaste keskühingu esimees tervituskõne. Ranniko ütles tervitusi Soome raudteede peadirektori ja ametnikkude ühingu poolt. Siin viibiti sõbralikus vestluses kohvilaua taga ligi tund aega. Pärast vaadati vabaõhumuuseumi ja asuti siis teele tagasi Helsingi.

Jõudes linna, viidi ekskursante eduskunna (parlamendi) hoonet vaatama. Juba väliselt jätab hoone oma massiivsusega unustamata mulje. Esikülje moodustavad neliteistkümmend hiigla graniitammast. Eeskoja pörandal on mosaiikilustused. Ülemistele kordadele viiva trepi sambad on Itaalia valgest marmorist. Koridoride pörandad on tehtud kummi segust, mis käimise sumbutab, nii et see sugugi kuulda ei ole. Üldkoosoleku saalis on seinad valge riidega ära lõõdud, mis vastukaja peaaegu täiesti hävitab. Keskmise häälega rääkides on kõne igalpool saalis selgesti kuulda. Ruumi puudusel ei ole võimalik siinkohal pike-malt peatuda selle vaatamisväärilise hoone kirjelduse juures. Lühidalt olgu tähendatud, et meie vennasrahvas võib täie õigusega uhke olla selle hoone pärast. Igale reisijale, kes Helsingi sõidab, tasub vaeva minna seda hoonet vaatama. Olgu muuseas tähendatud, et see hoone maksab meie rahas umbes üks miljard senti (sada miljonit soome marka).

Kell pool kümme asusime teele Viiburi (Viipuri) poole. Soome raudteede peadirektori lahkelt vastutulekul anti meile reisiks teise klassi vagunid, kusjuures kahetsust avaldati, et ei olnud võimalik magamisvaguneid anda. Sõit kestis öö läbi. Viiburis võttis meid vastu ametnikkude ühingu kohaliku osakonna juhatus. Hommikueinena oli jaama puhvetis piim ja kohvi võileibadega valmis pandud. Jaamaülema asetäitja tutvustas meid jaamahoonega, mis enesest kujutab suurt huvitavat hoonet. Ehitatud 1912. aastal

Soome uue parlamendihoone ees.

Täpselt kell 11.00 asus „Suomi“ teele. Ilm oli soe ja selge. Puhus üsna kerge kirde tuul. Kuigi lahtisel lahel, saarte taga, oli loota kõvemat tuult, ei arvestand keegi merehaigusega. Peaaegu ilma erandita kogusid kõik laeva tekile, et nautida vähehaaval vaatepiiri taha kaduva Tallinna võluvaid ilu. Ka Pirita rand oma kloostrivaremetega pakub toredat pilti vaadatuna merelt.

Sellesama aurikuga sõitis salkkond tuletõrjuid. Neid pidanud 250 meest sõitma, ärasõidu ajaks oli aga vaevalt 80. ümber kogunud. Raudteelasi seevastu oli kogunud arvul, mis oli ülesse antud: 120-st oli ilmunud 117. Nii siis moodustasid nad kaaluvama osa huvireisijaist.

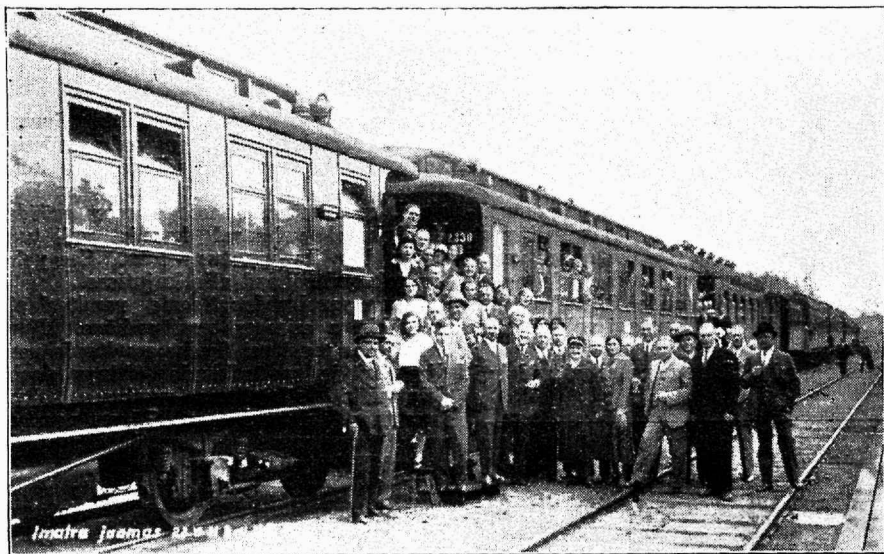
Meeleolu huvireisijail oli kõige parem. Sobiti tutvusi, vesteldi, lauldi. Peagi jõuti saartest mööda. Toompea kirikute tornid ja Pikk Hermann kadusid silmapiirilt. Kaugel ida kaares ilmusid nähtavale tundmatute laevade siluetid. Nii kui pärast selgus, olid need vene laevad. Sõjalaevad seisid kaugel eemal ankrus, kuna traalerid kibedasti ametis olid äsja hukunud allveepaadi otsimisega. Ka tõstelaev oli kohale toodud. Lääne kaares hõljusid silmapiiril paar piirituse laeva. Tuul muutus ikka kõvemaks, lainetus tugevamaks. Mõnel õrnemast soost huvireisijal tuju juba veidi langes. Üldiselt aga saadi seekord merehaigusest kergesti üle. Vanad meresõitjad olid nõu ja teoga abitarvitajate juures platsis. Parimaks rohuks osutus hea kärakas Viru valget ja tubli sakusment peale.

Vahepeal kerkisid siin-seal saared silmapiirile, kaugel eemal sinendas Soome rannik. No küll on aga siin saari! Nii-kui seeni pärast vihma on neid siin ker-

gi palju aega. Peagi olime vabad ja võisime Soome ametvendade kätt suruda. Meid vastu võtma olid ilmunud Soome raudteelaste keskühingu ja ametnikkude ühingu esindajad. Nende seas muidugi ei puudunud paljudele Eesti raudteelasile tuntud Soome raudteevalitsuse ametnik Ranniko. Kuigi juba märksa vanemaks muutunud, tuntakse teda kohe ära. Rahuliku naeratusega näol läheneb ta tuttavale ja surub sõbralikult kätt. Esimesed käepigistused möödunud, jagatakse meile matkasuunnitelma (reisikava). Siit

Viipuris.

Imatra jaamas ärasõidu eel.

ja läinud maksma neli miljonit Soome marka. Pärast seda näidati linnas vaatamisvääriksi kohte.

Kella 11 paiku sõideti edasi Imatralle. Mõned huvireisijaist arvasid, et seal enam midagi vaadata ei olevatki: jõujaam matnud kõik kose oma alla. Selgus, et see arvamine ainult osaliselt vastab tõe. Kuigi kosele on ehitatud hiigla jõujaam ja paisud, on siiski suur osa kose looduslikust ilust säilinud. Kahel-pool paisusid tormab vesi suure kiirusega alla, moodustades vahutava keerise, millest pritsmed mitmekümne meetri kõrgusele ülesse lendavad. Nii kui tähendatud, jõujaam kujutab enesest hiigla ehitust. Siin on Soome rahvas jäädvustanud oma loova geeniuse, rakendades määratud loodusejõud inimese teenistusse. Jaam töötab praegu nelja turbiiniga ja annab voolu kogu Ida-Soomele kuni Helsingini. Ehitus on läinud maksma kolm miljardit Eesti senti (kolmsada miljonit Soome marka).

Tagasisõidul Viiburi kasutasin ma aega ja juhust tutvunemiseks Soome raudteelaste olukorraga. Kõige paremini õnnestus see mulle tee ja ehituste teenistuse alal. Viiburi sõlme hoonete ülevaataja ja teemeistrid tulid minu soovidele lahkesti vastu ja jutustasid ehitusameti administratiivjaotuse ja teenijate olukorra kohta umbes järgmist:

Ehituseametile alluvad 18 radainseneri (jaoskondade juhatajad). Neist on kaks Viiburis. Radainseneride kontorites töötavad 3–6 ametnikku. Radainseneridele alluvad 15–22 piirkonda. Ühe paari roopalise tee juures on piirkonna pikkus kuni 30 kilomeetrit, kahe paari — 12 kilomeetrit. Piirkonda juhivad radameister (teemeister). Piirkond jaguneb 4–6 eestöötegijate (radavardiate) jagudeks. Eestöötegija jaos on 4 alalist päevatöelist. Üldse lõpeb kuuteenijate koosseis tee korrashoiu alal eestöötegijaga. Kõik teised teenijad temast allapoole on päevatöölised. Nendele maksetakse tasu tunni viisi. Varustust mingisugust ei anta, samuti ei anta neile tasuta korterit. Remonditöölise palk on 4–6 soome marka tunnis. (Üks soome mark on umbes 10 eesti senti). Tööpäev kestab suvel 8, talvel 7 tundi, nii et keskmiselt on Soome raudteeliini tööliste tööpäeva pikkus aasta kohta 7½ tundi. Sellest jätkuvat küllalt. Tööpäeva pikendamisest ei ole kunagi juttu olnud. Laupäevadel ja suurte pühade eel lõpeb töö üks tund varem.

Samuti nagu töölisedki, ei saa ka eestöötegijad ja teemeistrid ei mingisugust varustust ega korterit tasuta. Eestöötegija saab kuus 1150 Soome marka. Teemeistrid on kolme liiki. Esimese liigi palk on 2290, teise — 2125 ja kolmanda 1875 soome marka kuus. Et teemeistriks saada, peab lõpetama kõrgema algkooli ja õppima kolm aastat erilises kutsekoolis. Pärast seda peab kolm aastat liini- ja ehitustöödel praktika peal olema. Alles siis vast määratakse kandidaadiks teemeistri ametile. Ka eestöötegijailt nõutakse haridust. Töölised, kellel vastav haridus ja praktika tööde alal, võivad pärast vastava eksami sooritamist eestöötegijaks saada. Suuremates sõlmepunktides on peale teemeistrite rakendusemeistrid (hooneteülevaatajad — ehitusmeistrid). Nende palk on 2500 soome marka kuus, järelikult märksa kõrgem kui I järgu teemeistri palk. Radainseneri palk on 4660 soome marka kuus + 450 marka iga kuus komandeerimise raha.

Nüüd veel mõningaid tehnilisi andmeid teede ja ehituste alalt.

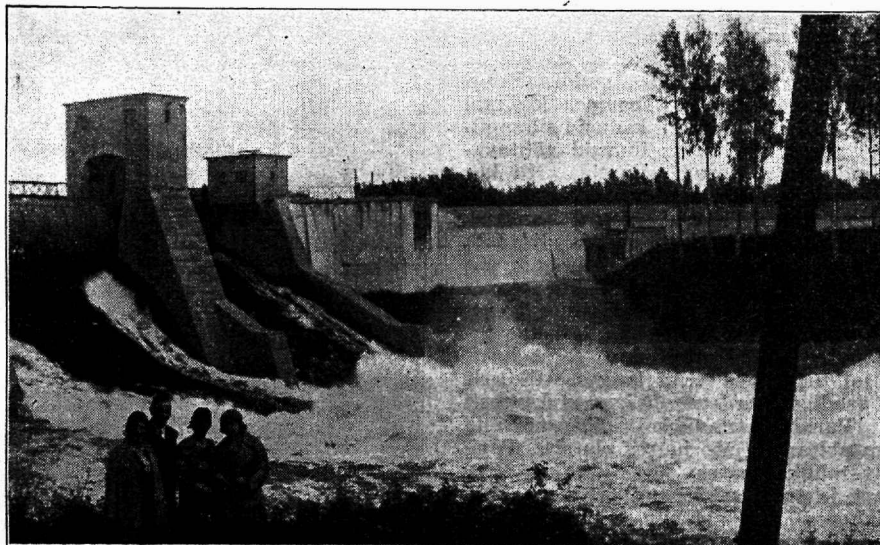
Soome raudteedel on peateel suuremalt jaolt tugevatüübilised roopad — 43 kilogrammi ühes jooksvas meetris. Vähemal arvul — teise järgu tähtsusega teedel on kergematüübilised roopad — 36 kilogrammi jooksvas meetris. Liiprid on

imbutatud ja nende tees olemise aega arvestatakse 20 aasta peale. Signalisatsiooni alal on tehtud katset tsentraliseerimisega, nii kui meil Tallinna jaamas. Sama Rootsi firma, kes meid uue süsteemiga õnnistas, on oma õnnistust ka Soome raudteedele pakkunud. Viiburis on osa signalisatsiooni ümber ehitatud. Niihästi tehnilise liikumise teenijad kui ka teemeistrid leiavad, et põhjamaades, kus suured külmad ja sügav lumi, on selle süsteemi järele ehitatud signalisatsiooni korrashoid väga kulukas. Lõunamail passivat ta väga hästi. Ehituse- ja remontitööde täitmise sünnib osalt majanduslikul teel, osalt ettevõtjate kaudu. Mis aga asja kergeks ja lihtsaks teeb on see, et Soome liini jaoskondades ei ole eelkontrolli. Ka järelkontrollist on nende harilik jooksev tegevus vaba. Soome riigikontroll teeb ainult suurte asjadega, kus suuremad summad riigiraha mängus on, tegemist. Millal jõuame meie niikaugele?

Aja nappuse tõttu ei olnud mul võimalik teiste teenistusealade kohta lähemaid andmeid saada. Ammutasin siiski seda, mis võimalik oli. Nii näiteks on Viiburi jaamaülemä palk umbes 4000 soome marka kuus, vanema abi palk 3000. Tasuta korterit ei anta. Samuti ei anta mingisugust varustust. Isegi punase mütsi peab oma raha eest ostma. Korterit eest raudteemajas maksab Viiburis vanem abi 560 soome marka kuus. Noorema ametniku palk on 1500 soome marka kuus, keskmine — 2000–2500 marka. Rongijuhi palk on 2000 marka kuus. Rongiteenijatele antakse ka riidevarustust. See on ainukene liik teenijaid Soome raudteedel, kes varustust saavad. Vedurijuhi palk on 2250 marka kuus + kilomeetriraha.

Pileteid antakse 12 tükki aastas. Arstiabi õnnetu juhtumiste puhul on tasuta, harilikkude haiguste puhul on ainult ambulatoorne abi tasuta, rohud ja ravimine haigemajades käivad tasu alla. Pensionikapitali heaks arvatakse palgast maha 4 protsenti.

Võrreldes Soome raudteelaste palku Eesti raudteelaste omadega, peab tähendama järgmist: Mis puutub toiduainetes, siis on need umbes 1½ korda kallimad kui Eestis, korterid aga 2 korda kallimad. Riided, pesu ja jalanõud on peaaegu odavamad kui meil. Neid asjaolusid ja seda, et Soome raudteelased varustust ega tasuta kortereid ei saa, arvesse võttes, on siiski Soome raudteelaste pal-

Imatra kose jõujaamia juures.

gad 30—35%, mõnel juhtumil veel rohkemgi, kõrgemad kui meie palgad. Valalised ja väikese perekonnaga inimesed võivad seal hästi ära elada. Suurema perekonnaga on juba muudugi raskem. On kavatsus Soome ametnikkude palku vähendada 5—10% võrra, alates 1600 soome margast. Ametnikud aga arvavad, et see karikas neist õnnelikult mööda läheb: nendel olevat küllalt organiseeritud jõudu oma huvide kaitseks.

Raudteelased on koondunud organisatsioonidesse ametaliselt. Nendest moodustub keskühing, kuhu kuulub umbes 6000 liiget. Ametnikkude ühingus on 1500 liiget. Liikmemaks on umbes seitse krooni aastas. Vedurijuhid ei kuulu keskühingusse. Samuti ei kuulu sinna tehaste tööliste ühingud. Liinitöölised kuuluvad kohalikkudesse eraettevõtete ja vabrikutöölise ametiühingutesse. Seetõttu on neil näiteks streigi suhtes täiesti vabad käed. Ametmehed on seda abinõu omalalajal tarvitanud ja oma palgad õige kõrgeks ajanud. Nende tasu kõigub 80—100 sendi vahel tunnisi.

Jõudes tagasi Viiburi, sõidutati meid aurikul Saima kanalile ja näidati kuidas sealt laevad läbi lastakse. Kanal on 80 kilomeetri pikk ja seal on 27 sulgu. Huvitav, et laeva läbilaskmiseks sulust ei ole rohkem tarvis kui ainult kaks inimest. Sõit kanalile oli suurepärase. Öhtu oli soe ja vaikne, aurikul mängis muusika. Meeleolu ei jätnud midagi soovida. Näis, et seda sõitu oleks soovitud jätkata kuni

hommikuni, kuid kahjuks aega oli vähe ja kell oli juba 23 kui Viiburi jõudsimine. Sõidu puhul kanalile korraldati Eesti raudteelaste-ekskursantide juhtide poolt Soome ametvendadele kohvilaud restoraanis.

Jumalagajätmine Viiburis oli kõige südamlikum, sest et päeva jooksul suudeti juba üksteist tundma õppida ja sobitati nii mõningi lähem tutvus. Rong hakkas „elagu“ ja „elakõn“ hüüete saatel liikuma kell 24.00. Järgmisel hommikul jõudsimine Helsingi kella 8 paiku, kust peale 4-tunnilist peatust jälle sellesama aurikuga teele Tallinna poole asusime.

Seekord oli tuul palju kõvem ja laineus suurem kui sinnaõidu puhul. Laev õõtsus tugevasti. Merehaiged oli kaunis palju. Mitmed mehedki püüdsid hoolde parda läheduses hoiduda ja ei pääsenud „kalade söötmisest“, niikui nende kohta naljatati.

Ekskursiooni tuleb pidada igatepidi hästi kordalainuks. Tänu Soome ametvendade ja raudteevalitsuse lahkele vastutulekule jõuti lühikese ajaga väga palju näha ja mõndagi asja lähemalt tundma õppida. Ekskursioon ei kujunenud ainult lõbureisiks, vaid ta oli ka huvireisiks. Vastuvõtt Soome ametvendade poolt oli lihtne, kuid südamluk. Arvatavasti näeme neid lähemas tulevikus eneste juures külalistena. Siinkohal aga olgu neile veel kord öeldud aitäh kõige selle eest, mis nad tegid meie ekskursionistide heaks kordaminekuks.

Matkaja.

Ülevaade raudteelaste Keskühingu tegevusest.

I. Teatavasti on E. R. Keskühing mitmel korral samme astunud osavõtu võimaldamiseks Keskühingu esindusele kõigi nende küsimuste otsustamisest, missugused käivad teenijate majandusliku ja õigusliku kohta. Mainitud küsimuses mõeldud aastal raudteevalitsuse direktorile ja teedeministrile saadetud kirjad vastati eitavalt.

Kuna selle küsimuse jaatav lahendus on oluline tähtsusega kogu raudteelaskonnale, võimaldades kaasaraakimise õigust nii mõningais tähtsais küsimustis ja soodustades koostööd administratsiooniga, otsustas raudteelaste VIII üleriiklik kongress ka edaspidi jätkata võitlust selle küsimuse positiivseks lahendamiseks.

Vastavalt raudteelaste VIII üleriikliku kongressi otsusele, saatis Keskühing 26. juunil s. a. raudteevalitsuse direktorile alljärgneva kirja:

„Härra Raudteevalitsuse Direktorile.

Meil on au esitada Teile alljärgnev resolutsioon, mis vastu võeti VIII raudteelaste üleriiklikul kongressil.

Alata võitlust selleks, et seaduslikul teel antaks Keskühingule õigus võtta osa Raudteevalitsuse Nõukogust kõikide nende küsimuste arutamisel ja otsustamisel, mis puudutavad teenijate õiguslikke ja majanduslikke huve.

Käesolevat Teile esitades peame tarvilikuks lisada juure, et peaaegu kõigis kultuurriikes on leidnud tunnustamist organiseeritud raudteelaste õigus oma esindajate kaudu osa võtta teenijaskonna puutuvate küsimuste arutamisest ja otsustamisest. Selle õiguse teostamiseks luakse harilikult erilised organid, ehk kasutatakse olemasolevaid administratiivorgane. Niikui kogemused on näidanud, on koostöö organiseeritud teenijaskonna esinduse ja administratsiooni vahel annud häid tulemusi.

Seda arvesse võttes palume võimaldada

Keskühingule koostöötamist Raudteevalitsusega VIII raudteelaste üleriikliku kongressi poolt vastuvõetud resolutsiooni kohaselt.

Julgeme loota, et Teie suhtute küsimusele heatahtlikult ja meid peatselt informeerite oma nõusolekust.“

Ülaltähendatud kirjale saabus raudteevalitsuse direktorilt 4. juulil s. a. järgmine vastus:

„Eesti Raudteelaste Keskühing.

Teie kirja puhul 26. juunist s. a. nr. 128 teatan, et vastus küsimuse kohta on Teile antud Teedeministri kirjaga nr. 2154 — 4. novembril 1930. a.

Teenijaskonna esinduse osavõtt Raudteevalitsuse Nõukogust on teada vaid ühes riigis ja sealgi on raudteede valitsemise korraldatud kommertsiaalalustel.

Muide aga on E. R. Keskühingul võimaldatud osavõtt neis orgaanis, kus see meie oludes võimalik olnud ja kus küsimused kutsealalise iseloomuga.“

2. 19. juunil s. a. esitas Keskühing raudteevalitsuse kaudu teedeministrile märgukirja, paludes täiendada Raudteede seaduse § 7. priisõidu võimaluse loomisega raudteeteenijate lastele kõrgemais õppeasutis. kutse- ning keskkooles käimise võimaldamiseks.

„Härra Teedeministrile Raudteevalitsuse kaudu.

Meil on au esitada Teile alljärgnev resolutsioon, mis võetud vastu raudteelaste VIII-al üleriiklikul kongressil:

„Raudteelaste VIII üleriiklik kongress teeb Keskühingu juhatusele ülesandeks viivitamata astuda samme selleks, et Raudteede seaduse § 7. saaks võetud revideerimisele ja täiendatud priisõidu võimaluse loomise suunas teenijate lastele kõrgemais õppeasutis, kutse- ning keskkooles oma ametit õppimas käimise võimaldamiseks.“

Käesolevat resolutsiooni Teile esitades peame tarvilikuks lisada juure järgmist:

Raudteelaste rõhuven enamus seisab koos alamteenijaist ja töölistest, kellele palk ulatub vaid 40—70% elatismiinimumist. Võideldes alalise ainelise kitskusega osutub neile teenijaile laste koolitamine eriti raskeks ülesandeks.

Liiniteenijad said üle nendest raskustest nimelt sel teel, et lapsed elasid kodus nende juures ja söitsid igapäev kooli asukohta, kuna neile selleks anti priisõidu asukohta. Uue seaduse järele antakse priisõidu piletid ainult algkooles käijaile. Sellega on kutse- ja keskkooles käimine liiniteenijate lastele täiesti võimatuks tehtud, sest et oma liiga madala palga juures liiniteenijail puudub võimalus igapäevaseid sõidukulusid katta, samuti puudub võimalus lastele võimaldada elamist lahus oma perekonnast kooli asukohas. Organiseeritud raudteelaste pere on arvamisel, et sarnase takistuse tegemine hariduse võimaldamisele on riiklikult vaid kahjulik ja isegi ülekohtune teenijaile seda enam, et meil puuduvad raudteel erikoolid tehnika- ja muude koolide näol, niikui need olid Vene valitsuse ajal, kus raudteelaste lapsed võisid kutselist haridust saada. Peab tähendama, et Vene raudteevalitsused igatepidi soodustasid hariduse levitamist raudteelaste seas.

Ülaltoodud arvesse võttes palume Teid, härra Minister, küsimusele heatahtlikult suhtuda ja kui võimalik, veel praeguse istangijärgu kestvusel Riigikogule Raudtee seaduse § 7. täiendamise seaduse eelnõu esitada raudteelaste 8. kongressil vastuvõetud resolutsiooni kohaselt. Selle küsimuse lahendamiseks on eeloleval sügisel paljude raudteelaste laste saatust edasiõppimise suhtes.

Teie poolt astutud sammudest palume meid lahkesti informeerida.“

3. Juuniku lõpupäevil esitas Keskühing raudteevalitsuse direktorile, teedeministrile ja riigi- ja omavalitsuseteerijate Kesklidule raudteelaste VIII üleriiklikul kongressil vastuvõetud resolutsioonid raudteede valitsemise üleviimise kohta kommertsalustele ning kõrgematele ametnikele lisatasu maksmise asjus, missugune asiaolu riivab praeguse aja kokkuvõtte põhimõtet.

Mainitud küsimuste päevakorrale kerkimisel palus Keskühing neid resolutsioone silmas pidada.

Seepeale saabus 8. juulil s. a. raudteevalitsuselt alljärgnev vastus:

„Eesti Raudteelaste Keskühingule.

Teie kirja puhul 26. juunist s. a. nr. 129 teatan, et 1) Raudteede majandamise ja valitsemise üleviimise küsimus kommertsalustele on pikemate rahvusvahelises ulatuses ettevõetud kaalutluste tulemus ja järkjärgult on Lääne-Euroopa riigid oma raudteed kommertsalustele üleviimas.

Loomulik on ju, et ka meie oma raudteid peame ümber korraldama üldtunnustatud põhimõtete kohaselt.

2) Praegu on maksusel vaid veduritel kütteenainete ja liivaveo kokkuvõtte preemiad. Neist preemiast võtavad osa otsekohesed kokkuvõtte saavutajad. Et keegi neist preemiasaajate nimestikus puuduks või et keegi vahenditult kokkuvõtte saavutamist mitteosavõtja preemiat saaks, pole Raudteevalitsusel teada ja ei nähtu seda ka Teie kirjast. Nende mõlemite preemiamaksimiste ärajätmist Raudteevalitsus ei poolda.“

13. juulil s. a. andis teedeminister järgmine vastus:

„Raudteelaste Keskühingu Juhatusel. Siin.

Minule Teie poolt saadetud VIII üleriikliku raudteelaste kongressi otsuste kohta teatan: 1) et minul ei ole kavatsust esitada valitsusele raudtee seaduse muutmise seaduse eelnõud raudtee n. n. „kommertsalusele“ viimise kohta; 2) et preemiate ja lisatasude maksmise määrused on võetud revideerimisele.“

4. Samal ajal esitas Keskühing riigi- ja omavalitsuseteenijate Keskliidule VIII raudteelaste üleriiklikul kongressil sotsiaalkindlustuse kohta vastuvõetud resolutsioonid.

5. Varustuse asjus palus Keskühing kirjaga 26. juunist s. a. raudteevalitsuse direktorit teha korraldus VII kongressi otsuste täideviimiseks, täiendades raudteeteenijate varustust ning tehes mõningaid parandusi senistes vormiriiete määrustes.

6. Juunikuu lõpul saatis Keskühing kirja kõigile kutseühingutele, paludes esitada hästi läbikaalutud ja põhjendatud parandused „R. T.“ nr. 10 — 6. II. 31. a. avaldatud raudteeteenijate tööaja ja puhkuse määruse kohta, mida VIII raudteelaste üleriikliku kongressi otsuse kohaselt peaks kokkukõlastama teenijaskonna huvidega.

7. Juulikuu keskpäevil saabus Keskühingusse „Tallinna Raudteelaste Kodu“ juhatuselt alljärgnev kiri, palvega teadmiseks edasi saata kõigile Keskühingusse koondunud organisatsioonidele.

„Kõigile T. R. K. liikmeile.

„Kodu“ ruumides asuva sissesade kasutamise seotud maksude asjus juhime veel kord tähelepanu sellele, et maksud on järgmised:

- 1) Saalis korraldatava koosoleku puhul a) kuni 50. osavõtjaga — Kr. 1,—; b) üle 50. osavõtjaga — Kr. 2,—.
- 2) Saalis korraldatava peo või koosviibimise puhul Kr. 5,— (maks on arvatud koosoleku päeva ja peo või koosviibimise õhtu pealt).
- 3) Koosolekute puhul tasuda peale selle riiehoiu maksu 5 senti isiku pealt ning peo või koosviibimise puhul 10 senti isiku pealt.

Pkt. 1. ja 2. maksud tasuda „Kodu“ laekahoidjale või „Kodu“ jooksvale arvele nr. 525 II. Tallinna Ühispangas.

Pkt. 3. loendud tasu õiendades „Kodu“ majahoidjale.

Tasude õiendamisega hooletu ja sihlik viivitamine arvatakse kodukorra ja põhikirja tingimuste rikkumiseks.“

8. 16. juulil s. a. saabus Keskühingusse kiri raudteelaste tarvitajateühisuselt palvega koguda raudteelaste arvamisi vagun-

poodide vajalikkuse kohta ja seni kui need andmed on kogumisel, pöörata palvega teede- ja majanduseministeeriumide poole eriveotariifi nr. 80 kohta otsuse tegemise seismapanemiseks. Kaubandus- tööstuskojast saadud kuulduse järele olevat teede- ja majanduseministeeriumitele kaebus esitatud vagun-poodide kohta, mille järele Tariifinõukogu korraldus tehtud eriveotariif nr. 80 lõpetamiseks, seega likvideeritakse vagun-poodide tegevust. Ehkki paljude jaamade ümbrusse asutatud eri- kui ka ühiskaupluste tõttu on vagun-poodide läbimüügid langenud, on need siiski liinil elavaile raudteelasile hädatarviliseks tarbeainete muretsemise allikaks, eriti neis jaamades, kus kauplusi lähedal ei ole. Keskühing saatis kirja teedeministrile, lisades omapoolt juure järgmist:

„Härra Teedeministrile.

Käesolevat Teile esitades palume Teie eestkostmist selleks, et ka edaspidi võimaldataks vagun-poodide vedu eriveotariifi alusel. Juba Vene valitsuse ajal tunnistati tarvilikuks vagun-poed raudteeteenijate varustamiseks kaupadega, eriti toiduainetega, kusjuures vagun-poodide vedu sündis märksa alandatud tariifi järele. Praegu raudteelaste tarvitajateühisuste poolt aasta jooksul maksetav vagun-poodide veoraha ei ole sugugi väike. Üksi Tallinna ühisus maksis möödunud aastal kaheksa tuhat (8.000) krooni. Peale selle on veel Valga ja Möisaküla ühisuste poolt kaunis suured summad makstud. Kui muudetakse ära eriveotariif, siis lõpeb vagun-poodide liikumine ja raudteevalitsus kaotab oma sissetulekust eelpooltähendatud summad, kuna vagunid tegevusetu kuskil jaama teedel seisma jäävad. Ei vasta ka tööle, et raudteelaste tarvitajateühisus on vaba iga-sugustest maksudest. Ühisus maksab äritulu, puhtakasu ja muid makse, niikui kõik kaubanduslikud ettevõtted maksavad.“

9. Teatavasti esitas Keskühing juunikuul s. a. avalduse siseministeeriumile Keskühingu põhikirja § 22 muutmiseks kongressi otsuse kohaselt. Juulikuu keskpäevil saabus Keskühingusse kohtu- ja siseministeeriumilt põhikirja muudatus kinnitatud kujul.

Selle muudatuse tõttu suureneb arvuliselt raudteelaste Keskühingu praegune juhatus, kuna kutseühingud valivad nüüd endise ühe esindaja asemel iga 150. liikme kohta ühe esindaja Keskühingusse. Praeguse juhatusel koosseisu täiendamiseks, saatis Keskühing 17. juulil s. a. kõigile kutseühingutele kirja, paludes määrata täiendavalt esindajaid.

järgneks sellele rahvahääletus, s.t. 30.000 hääleõiguslikku kodaniku võivad nõuda, et rahvas selle seaduse kohta oma otsuse annaks.

Liidu ametnikkonna keskorganisatsioonil — Föderativverband des Personals öffentlicher Verwaltungen und Betriebe — oma 75.000 liikmega poleks mingit raskust need 30.000 allkirja mõne päevaga koguda. Ja tänu riigiteenijate organisatsiooni sidemetele üldise ametiühingute liiduga, millel 194.000 liiget, pole sugugi ebatõenäoline, et rahvahääletusel palgavähendamise kavatsus tagasi lükatase, kuigi kõik kodanlised erakonnad selle poolt otsustaksid hääletada, milles siiski ka kahelda võib.

Nii võib liidumetnikkonna palkade vähendamise küsimus ettenähtava aja jooksul praktiliselt vaevalt kõne alla tulla.

Ühes küsimuses, nimelt n. n. asukoha lisatasude küsimuses, on ülemaltähendatud nus riigiteenistuse seadus aga veel elluviimata. Asukoha lisatasud on loodud, et tasandada ühtlaste palkade ja mitmesugustes asumites lahkumineva elukalliduse tõttu reaalkalkades tekkivaid vahesid. Kuna näit. elu pealinnas Bernis neljalikmelise normaalperekonna kohta on 700 frangi võrra kallim üleriiklikust keskmisest, on teisest küljest kohti, kus elu 200—300 fr. võrra odavam samast keskmisest. Seda elukalliduse erinevust arvesse võttes on riigiteenistuse seadusega kõik Šveitsi asumid jaotatud kuude tsooni erinevate palkadega, kusjuures Bern kui kõige kallim asum kõrgeimasse tsooni kuulub. Vaielus administratsiooni ja personaali vahel kestab nüüd tsoonide laiupe üle. sest selle järele, kuidas need kindlaks määratakse, satub rohkem või vähem asumaid kõrgemasse tsoonidesse.

Valitsuseasutuste kavade järgi kannataksid senise seisukorraga võrreldes suured asumid, nagu näit. Basel ja Genf. Nende linnade personaal väidab, et perekonna väljaminekute kindlaksmääramisel ka kultuur-kulutused arvesse tulevad võtta. Ei saavat linnades elada sama lihtsalt, kui maal. Need kultuur-kulutused ulatuvad mõnesaja frangini. Lõppotsus selles küsimuses on alles langetamata. Baseli kantonivalitsus üksmeelselt ametnikkonna nõudmisi toetada otsustanud ja liiduvalitsusele antud märgukirjas rõhutanud, et tema ametnikkude nõudmisi täielikult pooldab ja toetab.

Tänu riigiteenistuse seaduse määrustele, on personaalil õigus kahjukannatuse puhul vastulausega esineda. Selle järgi tuleb vastava asumi klassifitseerimine uuesti revideerimisele võtta ja personaalile tulevad teatavaks teha kõik selle otsustamisel arvesse võetavad aktid.

Lähemal nädalail peetakse kõigi suuremate riigiteenijate kutseorganisatsioonide kongress. Algust teeb sellega VPOD (Verband des Personals öffentlicher Dienste). Dr. Hans Oprecht'i juhtimisel on see organisatsioon, mis koondab endasse kantonite ja kogukondade teenijaskonnad, suuresti arenenud. Kongressil nimetatakse Zürichi linnapresident Dr. E. Klöti selle organisatsiooni presidendiks. Posti-, telegraafi-, telefoniteenijate liidukongress otsustab vististi sekretariaadi laiendamise küsimuse. Nii siin kui ka VPOD-s võetakse vastu liikmemaksude kõrvaendamise küsimus. Ajal, kus igalpool eriti aga töandjaskonna ringkondades keskkorraldusi paremini välja arendatakse, on Šveitsi ametiühingutegi ringkondades arusaamisele jõutud, et selle arenguga sammu tuleb pidada.

Šveitsi riigiteenijate kutseliikumisest.

Ingold (Bern) kirjutab Šveitsi riigiteenijate kutseliikumisest ja selle saavutustest järgmist, millest paljudi õppida võime.

Saksa reaktiooni püüded, nõrgendada riigiametnikkude ja -teenijate sotsiaalset seisukorda, pole seni Šveitsis leidnud mingit vastukaja. Šveitsi majanduskonverentsil, mida hiljuti Zürichis peeti, kõigi ootuste vastu ei puudutatud ettevõtjate noolt üldse palgavähendamise küsimust. Šveitsi liiduraudteedevalitsusenõukogu viimasel istungil seletas vägeva taluõnne liidu juht professor Laur, et raudteelaste palku ei tohi sendivõrragi vähendada. On nimelt selgunud, et liiduraudteede võrdle-

misi soodus 1930. a. aruanne põhjastatud on siseturust. milline kriisinähtustest neaegu midagi pole tundnud. Ametlikult tõendatakse, et selle põhjuseks on asjaolu, et Šveitsis vastandina Saksamaale tänäni mingisuguseid palkade vähendamisi pole olnud ja selle tõttu suurte rahvamasside ostujõud endiselt püsima on jäänud. Oleks ka õige raske läbi viia palgavähendust 65.000 inimese suuruse liidumetnikkonna kohta, sest selleks oleks tarvis muuta riigiteenistuse seadust, mis alles 1. jaanuarist 1928. a. maksma hakkas. Teoreetiliselt oleks mõeldav, et parlamendi kodanline enamus palgavähendamise seaduse vastu võiks võtta. Kuid siis

Vägev raudteelaste liit, mis oma esinduskogu koosoleku juuni lõpupäeval Bernis pidas, otsustas põhikirja muutmise, millega kontsentratsioon läbi viiakse. (Meil Keskliit propageerib killustamist! G. T.).

Kuna avalikõiguslike asutuste per-

sonaal ühise võimuna esineb, suudab ta Sveitsi avalikus elus mängida osa, mis muidu võimalik poleks. Kõik riigi tooniandvad poliitikud peavad selle faktoriga arvestama, kui nad oma kavasid realiseerida tahavad.

Globe Trotter.

Kutseliikumisest välismaal.

Poola ametiühingud ähvardavad streigiga.

Poola valitsus on otsustanud finantsraskustest üle saamiseks uuesti kärpida ametnike palku. See korraldus on riigiteenijaskonnas suure pahameele tekitanud, mida suurendab veel asjaolu, et sõjavägi kärpimisest välja on jäetud. Peale selle on veel 15.000 ametnikku teenistusest vabastatud.

Kuna ametnikkude kutseorganisatsioonide läbirääkimised ministerpresidendiga palgakärpimise korralduse tagasivõtmise üle tagajärgi ei andnud, anti ametnikkude avalikkudel massilistel koosolekutel välja streigiparool. Varssavi postiametnikud valisid juba streigikomitee, kes kõigepealt peab ühendusse astuma raudteelastega, et siis nendega ühiselt üldstreiki korraldada.

Need asjaolud on sundinud valitsust oma korraldusi osaliselt tühistama. Nii kompenseeriti politseiametnikele palkavähendus pea samavõrdsete gratifikatsioonidega. Sedasama on lubatud teha ka raudteelastele. Ja on loota, et ka madalamapalgalisel postiteenijad samal viisil rahuldatakse.

Ametnikkude esindused Kanadas.

Kümme Kanada riigiametnikkude kutseorganisatsiooni tegid 1930. a. detsembris tööministrile ettepaneku, asutada üldine ametnikkude nõukogu kõigi valitsemis- harude jaoks.

Minister on organisatsioonidele ülesandeks teinud esitada valitsusele täpsalt vormuleeritud ettepanekud ja on andnud lubaduse selle eest välja astuda, et ametnikele kõik mõeldavad võimalused antakse oma kutsehuvide kaitsmiseks.

Amnestia streikinud ametnikele.

Prantsuse postiminister on andnud parlamendis nõusoleku, võtta postiteenistuse tagasi omal ajal streigist osa võtmise eest vallandatud ametnikud, mõned vähesed erandid välja arvatud.

Metsikud (organiseerimatud) teenistusest välja!

Austraalia osariigi New South Wales'i valitsus on esitanud parlamendile seaduseelnõu, mis ette näeb kõigi organiseerimatute vallandamise. Ettevõtjaid, kes neid vallandamisi tõrguvad teostamast, karistatakse rängasti. Seadus maksab ka riigiteenijate kohta.

Lahkhelid IPTT-s.

Posti-, telegraafi-, telefoniteenijate internatsionaali (IPTT) on koondunud niivõrd hästi sotsialistlikud vabaametiühingulised, nii ka n. n. neutraalsed kutseorganisatsioonid. Vaatamata neile ilmavaatelistele lahkuminekuetele on seni siiski suudetud koos töötada. Näib siiski, et niisugune koostöö pikemaks ajaks küsitavaks muutub. Nii tulid tõsisel lahkkelid ilmsiks juba 1930. a., kui saksa „neutraalsed“ organisatsioonide nõudel Rahvusvahelise Ametiühingute Liitu, Amsterdam (IGB) ei kutsutud osa võtma IPTT kongressist Kopenhagenis, kuigi vabaametiühingulisel alusel seisvad postiteenijate kutseorganisatsioonid IGB-sse kuuluvad. Ehkki siis veel otsekohe lahku ei mindud, kestab kaärmine edasi ja nüüd on saksa vabaametiühingulised postiteenijate organisatsioonid tõsiselt ülesse tõstnud küsimuse, kas maksab neil veel edasi kuuluda sellisesse organisatsiooni, kus mõõduandvat osa mängivad n. n. „neutraalsed“ organisatsioonid, kelledega nad oma kodumaal nii üldelaugude peal võitluses. Nad

Õpilane rongihaakimise teenistuses.

Mitmel pool valitseb ebaõige arvamine nagu ei nõuaks rongihaakimise teenistust midagi muud peale kehalise pingutuse. Tänapäev nõutakse kõigilt teenijailt täpset ja ratsionaalset tööd. Seetõttu on mõtteselgus ja arusaamine rongihaakimise juures sama tähtsad kui kehaline jõudki. Rongihaakija raske ja hädaohuline kutse omandamiseks peab noor inimene pühendama kogu oma huvi ja energia. Õpilaste vastuvõtmisel rongihaakimise teenistusse peab silmas pidama nende vastavust mitmele nõudele. Vastuvõetava õpilase vanuse ülemmäär peaks piirduma 25. aastaga. Ühtlasi on eelistatav keskmine kasv ja paindus kehaehitus, missugused on haakimise teenistuse parimaiks eeltingimused. Tänapäeva alatasa keerulisemaks muutuv rongide liikumine seab järjest suuremaid nõudeid töötäpsusele.

Juba teenistuse esimesil päevil peab rongihaakija õpilane jõudma selgusele oma suurest vastutavusest paljude inimeste, loomade ja varanduste saatuse eest. Esimese tööpäeva töötava õpilane vilunud haakija juhatusel, peaausjalikult kaubarongide kokkuseadmise ja lahtihakimise juures, omandades esimesi vahelduvaid muljeid sellest raskest elukutsest. Järgnevad 2 kuni 3 nädalat õpib õpilane lihthaakija juures, kus temale usaldatakse juba kergemate tööde läbiviimine,

teatud ülevaatus all. Siinjuures on väga tähtis, missuguselt kolleegilt saab õpilane juhatusi, sest mitte igaüks omab oskuse — üle anda oma teadmisi teisele, rahulikult ja arusaadavalt selgitades tööülesandeid. On tähtis juba nooremal aastail tutvuneda kõigi lihtsate kui ka keerulisemate tööde läbiviimisega, et omandada pärastpoole haakija nime. Juba mõne aastaga peab kohanema iga olukorraga. Haakija elukutsega seotud hädaohu nõuab igalt vastuvõetavalt õpilast tõsist suhtumist tööle, temale peab selge olema, et iga kergemeelne ja mõtlematu samm puhvrite vahel võib nõuda eluhinda.

Rongihaakimise teenistuse juures peab iga kolleeg oma tööd alates silmas pidama lähedat hädaohu, ta peab teadma, et juhtuv õnnetus nõuab vastutust ka tema kolleegidelt, kellele langeb osaks raske ülesanne — anda sel puhul vastust ja tarvilikke seletusi.

Oleks hädatarvilik, et raudteelaste ühingud juhataksid raudteevalitsusele teed ühtlase, kindla õppekava loomiseks. Sellega kõrvaldatakse teenistusest kõik mainitud elukutsele mittevastavaid töötajaid. Samuti kergendab kindel õppekava rongihaakija õpilaste tööd nii mõneski suhtes.

Sveitsi raudteelaste häälekandjast „Der Eisenbahner“.

Aktsioon tööaja lühendamiseks.

Töötute arv Saksamaal ületab juba 4 miljonit. Häda ja viletsus tõmbavad järjest suuremaid ringe. Tugevamini ja tugevamini kostab hüüd parema tööjaotuse järele. Vaatamata selle mõtte tagasilükkamisele ettevõtjate organisatsioonide poolt, teostas tööaja lühendamist — parema tööjaotuse saavutamiseks — Saksa suureettevõtte — Harburgi Brinckmann ja Mergell'i õlitööstus. Selle ettevõtte aruandest selgub, et katse on hästi õnnestunud. Endine Saksa tööminister Rud. Wisser annab selle üle järgneva seletusi:

Oktoobrikuu lõpul vähendas nimetatud firma, kokkuleppel oma tööstusnõukoguga, igapäevase tööaja 8. tun. — 6. tun. ni, et võimaldada tööd 350. tööpudust kannatajale. Firma oma aruande järele on saavutatud tagajärjed täiesti rahuldavad. See näitab küll sotsiaalkoormatuste suurendamist, kuid need ei ületa isegi 1% tasusummast. See kulude suurendamine on palju väiksem juba praegu töötute kindlustamiseks makstavast summast ja ei ole üldse nimetamiseväärne kui arvestada sellega, et seltskond ja riik kavatses veelgi raskemalt maksustada tööstusi töötute heaks. Firma arvates ei peaks seda mõtet ära jätma sel põhjusel ainult, et tööaja lühendamise ei võimaldata veel siiski tööd kõigile tööpudust kannatajale. Kui juba 2 miljoni inimest päästetakse tööpuduse meeleheitlikust seisukorrast, on see küllalt suur tagajärg, et võita selle saavutamiseks teatud algraskusi.

Firma aruanne juhib tähelepanu asja-

olule, et vabad ametiühingud avaldasid oma nõusoleku tööaja põhimõtteliseks lühendamiseks, kuid suurem osa ettevõtjaid ja ettevõtjateühinguid lükkasid tagasi tööaja lühendamise mõtte. Vähe sellest, ettevõtjaskond ei asunud ainult äraootavale seisukohale, vaid avaldas firmale avalikku vaenulikkust, selle poolt läbi viidud tööaja lühendamise pärast.

Ühe ettevõtjateühingu juht väljendas selgesti ettevõtjaskonna arvamist, sõnades nende juuresolekul, et „on kahju kui ei vangistata inimesi, kes levitavad sarnaseid ideid.“

Kui tööpuduse laine kujuneb kord nii võimsaks, et ta pimedada jõuga vallutab ettevõtjaid ja nende tööstusi, siis teavad nemad vähemalt, et nemad ise on kaevanud oma haua.

Kaine mõistus manitseb õpetust võtma. Wissel lõpetab oma artikli sõnadega: „Ma olen veendunud, et meie seisame oma majanduse struktuurilise muutuse ees ja et ainult kestev tööaja lühendamine võib meid aidata sellest raskusest. Kui ei ole muud võimalust, peale loobumise ühest tasuosast, siis peab võtma ka seda kaalumisele. Enne sõda tervitasid Saksa ametiühingud igat tööajalühendamist ka ilma tasu ühtlustamiseta. Nad lootsid õigustatult tulevikule. Kuid see uus avanev võimalus — uus vabaalg töötajale, on saanud komistuskiviks, mis hoiab ettevõtjaid tagasi tegemast ainult tõsist katset, missugune ainuüksi võiks päästa meid meie raskusist.“

seletavad, et senise koostöö eelduseks on olnud lootus, et ametiühinguline ja poliitiline areng nende eesmärkide ja ideede kasuks muutuma saab. Et seda aga seni järgnenud pole, tahavad nad nüüd saada kindlat otsust. Sellepärast apelleerivad nad nüüd oma prantsuse, belgia, inglise ja austria kolleegide poole IPTT-s neilt toetust paludes. Millega asi lõpeb, on praegu raske ennustada.

Olgu veel tähendatud, et vabaametiühingulisel alusel seadivate organisatsioonidega on IPTT-s esindatud: Saksamaa, Prantsusmaa, Inglismaa, Šveits, Holland, Belgia, Cehhoslovakkia j. t., „neutraalsete“ organisatsioonidega Saksamaa, Holland, Šveits, Cehhoslovakkia, Skandinaavia riigid jne. Ainuüksi vabaametiühinguliste organisatsioonidega on esindatud Prantsusmaa, Inglismaa ja Austria.

esines laekahoidja J. Kruise. Aruandeid, nii juhatause kui ka kassa seisukorra üle, võttis koosolek rahuldusega vastu.

Organiseerimise alal otsustati püüda juure võita uusi liikmeid, pidades vajalikuks korraldada organiseerimiskoosolekuid kassa võimete kohaselt. Edasi otsustati jääda juba varemalt ülesseatud nõudmise, — 204-tunnilise töökuu maksmapaneku juure ning teha juhatausele ülesandeks astuda samme selle nõudmise rutuliseks elluviimiseks. Otsustati nõuda vedurimeeskonna vabastamist veduri rongi külge- ja lahtihaakimisest ja kahe mehega teenitavatel veduritel veevõtmise äräjätmist. Samuti, et kodune puhkeaeg vastaks kahekordselt teenistuses oleku ajale. Kutseühingu juhatast kohustati samme astuma veduriteenijate vastuvõtmiseks riigiametnikkeks.

Riigilooliste palgad kõrgemad, ametnikkude omad aga märksa madalamad kui erasuurlööstuses.

Eesti Statistika kuukiri (nr. 114) toob andmed tööstustöölise palgaolude üle suurtööstuses, mis näitavad, et Eesti tööliste reaalpalk kõige madalam on Euroopas. Selle juures aga on riiklikkudes suurtööstusettevõtetes teenivate tööliste keskmine teenistus märksa kõrgem, kui eratööstusettevõtteis. Nii näit. on luku-seppade üleriiklik keskmine tunniteenis-tus; eratööstuses 36,2, riigitööstuses aga 53,8 senti; riigitööstuses seega 48,6% võrra kõrgem. Samas Eesti Statistika kuukirja numbris leiame ka andmed suurtööstuse ametnikkude ja tehnilise personaali palgade kohta. Tehnilise personaali (insenerid, tehnikud, konstruktorid, meistrid jne.) keskmine teenistus oli 1930. a. juulis 130,9 kr., kontoriametnikel (raamatupidajad, arveametnikud jne.) aga samal ajal 101,0 kr. Kuna mõlemas rühmas vaatlusaluseid peaaegu ühepalju (785 ja 774), võime keskmiseks tööstuseametniku (laiemas mõttes) palgaks võtta nende gruppide aritmeetilise

keskmise, mis on ümmarguselt 116 kr. kuus.

Kui me nüüd võrdluseks võtame samast ajakirjast (nr. 84) andmed riigiteenijate palgaolude kohta (1928. a. eest, mis enam-vähem peaks vastama ka 1930. aasta olukorrale), siis näeme, et riigiteenija keskmine palk ühes lisatasudega oli 82,3 kr. kuus. Arvesse tuleb aga võtta siinjuures veel seda, et riigiteenijate palgade juures on arvesse võetud ka kõigi juhtivate jõudude palgad, tööstuseametnike juures aga mitte. Selle kõige peale vaatamata on tööstuseametniku keskmine palk siiski üle 40% kõrgem, kui riigiteenijail. Viimaste palku aga on viimase aasta jooksul veelgi vähendatud arstiabi kärpimise ja 2%-lise pensionikapitali maksu näol. Nii võib konstateerida, et samavõrra, kui riik maksab oma tööliste kõrgemat palka, kui eratööstus, samavõrra tasub ta oma ametnikke viimast madalamalt.

Õigustatud pahameele tormi tekitas koosolijate keskel Ved. juhtide ühingu vastus, antud Veduriteenijate kutseühingu juhatause sellekohasele kirjalikule ettepanekule tähendatud kahe ühingu liitumise asjus. Nimelt tegi Ved. teenijate k/ü. juhatus Ved. juhtide k/ühingule ettepanekule mõlemate ühingute liitumiseks, kusjuures kõik veduriteenijad omandaksid täieõiguslise liikme õigused, mille läbi tekiks uus, kuid tugev organisatsioon, kellele oleks kaalu ja kellega arvestataks ja kes sellasena suudaks ka veduriteenijate huvisid läbi viia. Ved. juhtide ühingu tegelased leidsid, et see ikkagi ei lähe, kui ahjupuhastaja, ved. kütja jne. kuuluksid samasse organisatsiooni kuhu vedurijuhtki. Nad oleksid vast nõus ainult ved. juhi abisid oma ühingusse vastu võtma.

Maa peal võiks paradüis olla, kuid legelikult...

Kuulus maailmareisija Colin Ross kirjutab praeguse majandusliku kriisi puhul umbes järgmist:

Kunagi, nii kaugele kui ulatab tagasi inim põlvde mälestus, ei ole nii teravalt ja silmapaistvalt esile tulnud ühelt poolt odav tootmine, kaupade ja väärtuste ülirohkus ja teiselt poolt kisendav puudus ja viletsus, võimatus kõige parema tahtmise juures rakendada tööjõudu väärtuste loomisele, ehk lihtsamalt väljendudes: — võimatus leida tööd. Seda vastolu tunnevad töölised ja teenijad. Teda tunnevad kohviistanduste omanikud Brasiilia-s, nisuväljade omanikud ja karjakasvatajad Argentiinas, kes sellest põhjust alateadvuslikult olid mõjutatud hiljutise revolutsiooni toimepanemiseks.

Võib olla, et see majanduslik vastolu ja meelestu mõjutas Gandhi ümber fanatistiliste revolutsiooniliste poolehoidjate salkade kogumist rohkem kui inglaste võõrasvalitsuslike rõhumine. Ei kunagi enimalt ole seisnud inimeste teenistuses sarnased määratud looduse jõud kui praegu, pole olnud kasutamiseks niisuguse

ses külluses tooresmaterjale ja tarbeaineid, pole olnud võimalik sarnase väikese tööjõu kulutusega nii suurel määral elutarvidusi rahuldada kui tänapäev võimalik on. Kui aga võrrelda õnnelikkuse seisukohalt Euroopa-Ameerika kultuurinimestest temast palju madalamal seisvate primitiivsete rahvastega, kellele kasutada ainult kõige algelisemad tehnilised abinõud, siis selgub, et looduselaps on palju õnnelikum kultuurinimesest. Kas ei ole küllalt traagikoomiline meie — kultuurinimeste — seisukord: meil on kasutada tehnilised vahendid maa peal paradüisi loomiseks, kuid tegelikult oleme loonud enestele põrgu, mille sarnast enamalt ei ole veel olnud. Tehnika õnnistus on meile needuseks saanud.

Colin Rossi tähelepanekud väärivad järelmõtlemit. Tõesti kunagi enamalt loodus ei ole nii heldelt õnnistanud inimesi oma varadega kui praegu. Aga kunagi pole masside vaesus ja viletsus olnud nii suur kui tänapäev. Kas kõik see ei räägi selle poolt, et praegune majanduslik süsteem on mäda. X.

Koosolek leidis, et sellasel ühinemisel ei ole mõtet ega alust, see ei oleks enam ühinemine, vaid teenijaskonna killustamine, kusjuures üle 50% veduriteenijast jääks ühingust kõrvale, mis oleks lubamatu.

Koosolek mõistab hukka Ved. juhtide kutseühingu mõnede tegelaste praeguse tegevusi, kes püüavad Ved. teenijate kutseühingu liikmeid meelitada Ved. juhtide kutseühingusse astumisele, millega esile kutsutakse killustamist veduriteenijaskonnas.

Kutseühingu sisseastemaksuks määrati 50 senti ja liikmemaksuks Kr. 2,— aastas.

Juhatus valiti järgmises koosseisus: J. Kruise, K. Rutov, O. Aanja, P. Hiib ja E. Nõmmik. Kandidaatideks: E. Reinberg, J. Leppik, A. Ruhno ja A. Sommer.

Revisjonikomisjon: A. Sõber, J. Haas (Valgast) ja J. Lehes (Sondast). Kandidaatideks: D. Taal ja J. Kvarnström (Tallinnast).

Koosolek oli kõigiti asjalik ja otsused järgnesid pikemaile kaalutlusile.

Veduriteenijate kutseühingu esitajatekogu koosolek.

8. juulil s. a. pidas E. R. Veduriteenijate kutseühing oma esitajatekogu koosolekut Valgas, sealse raudteelaste kodu ruumides.

Koosoleku juhatast valiti O. Aanja, V. Ess ja K. Rutov.

Päevakord võeti juhatast poolt esitatud kujul vastu.

Aruandega juhatast tegevuse üle esi-

nes k-ü. esimees O. Aanja, näidates neid raskusi ja takistusi, millistes on juhatast tulnud tegutseda. Kuigi liikmete arv on vähe langenud, mis tingitud teenijate ümberpaigutustist ja loidusest, on sellele vaatamata saavutatud siiski teatud tagajärgi, liikmeskonna huvide kohaselt; vaid mõned nõudmised on tagajärjetud olnud. Aruandega kassa seisukorra üle

Iga teadlik riigiteenija

loeb ja tellib oma
kutseajakirja

„SIDE“t

Vastutav ja tegev toimetaja Aleksander Lepp. Väljaandja Eesti Raudteelaste Reskühing.

Kirjastuse o.-ü. „Täht“ trükk, Tallinnas, V. Pärnu mnt. 31.